

विद्युतीय आमसञ्चार माध्यमहरूलाई वितरण गरिने लोक कल्याणकारी विज्ञापन वितरणको मापदण्ड निर्देशिका –२०६६

स्वीकृत मिति: २०६६।१०।७

(१) पृष्ठभूमि :

नेपाली जनताको सूचनाको उपभोग गर्न पाउने सुनिश्चितता प्रदान गर्न नेपाली जनतासम्म सूचना तथा समाचारहरू पुऱ्याउने आमसञ्चार माध्यमहरूको दिगो विकासमा टेवा पुऱ्याउन सरकारले लोक कल्याणकारी विज्ञापनहरू उपलब्ध गराउने नीति लिएको छ। यस परिप्रेक्ष्यमा सबै विद्युतीय सञ्चार माध्यमहरूलाई पनि समानरूपमा र स्वीकृत मापदण्डको आधारमा लोक कल्याणकारी विज्ञापन उपलब्ध गराउनको लागि विद्युतीय सञ्चार माध्यमको वर्गीकरण गर्न तथा विज्ञापन सहयोग वितरण व्यवस्थालाई वैज्ञानिक बनाउन लोक कल्याणकारी विज्ञापन वितरण मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक भएकाले यो मापदण्ड सरोकारवालाहरूको सहभागितामा निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याईएको छ।

१. मापदण्डको नाम :

- (१) यस मापदण्डको नाम विद्युतीय आमसञ्चार माध्यमहरूलाई वितरण गरिने लोक कल्याणकारी विज्ञापन वितरण मापदण्ड, निर्देशिका, २०६६ रहनेछ।
- (२) यो मापदण्ड तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा :

- (१) “विद्युतीय सञ्चार माध्यम” भन्नाले नियमानुसार दर्ता भई नियमित रूपमा प्रसारणमा रहेका टेलिभिजन, रेडियो, एफ.एम. रेडियो र अनलाइन समेतलाई बुझाउने छ।
- (२) “मन्त्रालय” भन्नाले सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय बुझनु पर्छ।
- (३) “समिति” भन्नाले प्रसारण संपरीक्षण समिति बुझनु पर्छ।
- (४) “लोककल्याणकारी विज्ञापन” भन्नाले सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयले प्रसारण गर्न दिएको चेतनामूलक एवं सूचनामूलक सामग्री संझनु पर्नेछ।

३. वर्गीकृतको व्यवस्था :

- (१) लोक कल्याणकारी विज्ञापनको सहयोग प्राप्त गर्न विद्युतीय आमसञ्चार माध्यमहरू अनिवार्यरूपमा वर्गीकृत भएको हुनुपर्नेछ।

४. विद्युतीय आमसञ्चार माध्यमहरूको वर्गीकरण र श्रेणी विभाजन :

- (१) विद्युतीय आमसञ्चार माध्यमहरू मध्ये रेडियो एफ.एम. को हकमा तीन तहमा वर्गीकरण गरिनेछ।
 - (क) २५० वाट सम्म
 - (ख) १००० वाट सम्म
 - (ग) सो भन्दा माथि
- (२) टेलिभिजन प्रसारण संस्थाहरू सबैलाई समान वर्गमा वर्गीकरण गरिनेछ।
- (३) विद्युतीय सञ्चार माध्यमहरूको वर्गीकरण प्रसारण संपरीक्षण समितिको सिफारिसमा सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयले गर्नेछ।

- (४) वर्गीकृत हुन चाहने सबै विद्युतीय सञ्चार माध्यमले मन्त्रालयमा गठन गरिएको प्रसारण संपरीक्षण समिति समक्ष आवेदन दिनुपर्नेछ ।
- (५) यस मापदण्ड बमोजिमको वर्गीकरणमा समावेश हुन चाहने कुनैपनि विद्युतीय सञ्चार माध्यमले यस मापदण्ड बमोजिमका शर्तहरू पूरा गरेको हुनु पर्नेछ ।
- (६) यस मापदण्ड बमोजिमका शर्तहरू पूरा नगर्ने आमसञ्चार माध्यमलाई लोक कल्याणकारी विज्ञापन उपलब्ध गराइने छैन ।

(५) प्रसारण संपरीक्षण समितिको गठन-

१. विद्युतीय सञ्चार माध्यमहरूको लागि समन्वय गर्न र विद्युतीय सञ्चार माध्यमको वर्गीकरण तथा अनुगमन गर्न देहाय बमोजिमको प्रसारण संपरीक्षण समिति रहनेछ ।
 १. सहसचिव, सञ्चार महाशाखा, सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय - संयोजक
 २. प्रेस काउन्सिल नेपाल, प्रतिनिधि - सदस्य
 ३. नेपाल पत्रकार महासंघ, प्रतिनिधि - सदस्य
 ४. ब्रोडकास्टिङ्ग एशोसिएसन अफ नेपाल, टेलिभिजन ब्रोडकास्टर्स नेपाल तथा सामुदायिक रेडियो प्रसारक संघका अध्यक्ष वा निजहरूले तोकेको पदाधिकारी गरी तीन जना - सदस्य
 ५. शाखा प्रमुख, प्रेस तथा सूचना समन्वय शाखा, सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय - सदस्य सचिव
- (२) समितिले आवश्यकता अनुसार संबन्धित विषय विज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
- (३) समितिले आवश्यक कार्यविधिहरू बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

(६) प्रसारण निरीक्षण व्यवस्था:-

१. लोक कल्याणकारी विज्ञापन सहूलियत एवं अन्य प्रयोजनको लागि वर्गीकृत हुन प्रसारण संस्थाहरू आवश्यक प्रमाणहरू जुटाउन जिम्मेवार हुनेछन् ।
२. विद्युतीय सञ्चार प्रतिष्ठानका अध्यक्ष वा महाप्रबन्धकले प्रसारणको प्रमाणीकरण गरी संलग्न गर्नुपर्ने भनी उल्लेख गरिएका विवरणहरू अनिवार्य रूपमा फारामसाथ संलग्न गरेको हुनुपर्दछ ।
३. प्रसारण संपरीक्षण समितिले स्थानीय प्रशासन, जिल्ला हुलाक, सञ्चार केन्द्र, नेपाल पत्रकार महासंघको स्थानीय शाखा, आदिसँग वृष्ति (Cross check) प्रसारणको यथार्थता परीक्षण, निरीक्षण तथा बजार सर्वेक्षण गर्न सक्नेछ ।
४. प्रसारण सम्बन्धी विवरणलाई मन्त्रालयको वेब साइट माफत सार्वजनिक गरिनेछ ।
५. समितिले जुनसुकै समयमा पनि प्रसारण संस्थाको निरीक्षण गर्न सक्नेछ र सो सम्बन्धमा खोजेका कागजपत्र देखाउनु सम्बन्धित निकायको कर्तव्य हुनेछ ।
६. कुनै आवेदकले मूल्यांकनलाई प्रभाव पार्ने दृष्टिकोणले फाराममा वास्तविकताभन्दा बढी उल्लेख गरेको कुरा निरीक्षण वा प्रसारणको कार्यालयमा भएका अन्य विवरणबाट थाहा हुनगई प्रमाणित भएमा समितिले लोक कल्याणकारी विज्ञापन सहयोग बढीमा २ वर्षका लागि स्थगित गर्न सक्नेछ ।
७. आम सञ्चार माध्यमले पत्रकारिता सम्बन्धी आचारसंहिता पालना गर्नुपर्नेछ ।
८. विद्युतीय सञ्चार माध्यमले आचारसंहिता पालना गरे नगरेको अनुगमन प्रेस काउन्सिलले गर्नेछ । प्रेस काउन्सिल नेपालले आचारसंहिता उलंघन गरेको सम्बन्धमा सचेत गराउन सक्नेछ र काउन्सिलले त्यसको प्रतिवेदन प्रत्येक तीन तीन महिनामा मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।
९. तीन पटकभन्दा बढी आचारसंहिता उल्लंघन गरेमा लोक कल्याणकारी विज्ञापनको लागि अयोग्य ठहरिनेछ ।

१०. गाली बेइज्जतीसम्बन्धी मुद्दामा अदालतबाट दोषी प्रमाणित भएमा एक वर्षसम्मका लागि लोक कल्याणकारी विज्ञापन उपलब्ध गराइनेछैन ।
११. स्थानीय भाषामा समाचार वा कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण गरेको प्रसारण संस्थालाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

(७) विद्युतीय आमसञ्चार माध्यमहरूले पालना गर्नुपर्ने शर्तहरू

१. लोक कल्याणकारी विज्ञापन प्राप्त गर्नको लागि विद्युतीय आमसञ्चार माध्यमहरूले देहायका शर्तहरू पूरा गरेको हुनुपर्नेछ ।
 - (क) नेपालको संविधान र प्रचलित कानूनहरूको पालना गरेको,
 - (ख) प्रत्येक वर्ष नवीकरण भएको,
 - (ग) आयकर PAN नम्बर र कर भुक्तानीको प्रमाण पेश गरेको,
 - (घ) लेखा परीक्षण प्रतिवेदन समावेश गरेको,
 - (ङ) श्रमजीवि पत्रकार सम्बन्धी ऐन र नियम पालना गरेको,
 - (च) आचार संहिता पालना गरेको,
 - (छ) तीस प्रतिशत भन्दा बढी कार्यक्रमहरू रिले प्रसारण नगरेको,
 - (ज) टेलिभिजनको हकमा इजाजत अनुसार टेरिस्टेरियल तथा स्याटलाइटबाट प्रसारण भएको,
 - (ट) ३६५ दिनमा कम्तिमा पनि ३३० दिन नियमित प्रसारण भएको,
 - (ठ) प्रत्येक दिन कम्तिमा पनि १० घण्टा प्रसारण भएको र
 - (ड) विज्ञापनको समय कार्यक्रमको एकतिहाई भन्दा बढी हुन हुनेछैन ।

(८) लोक कल्याणकारी विज्ञापनको निर्माण

१. नेपाल सरकार, सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयले लोक कल्याणकारी विज्ञापनको विषयवस्तु (Content) निर्धारण गर्नेछ ।
२. मन्त्रालयले के कस्ता विषयमा लोक कल्याणकारी विज्ञापन बनाउने हो सो विषयको निर्धारण गर्नेछ ।
३. त्यस्ता विषयहरूमा सामाजिक साँस्कृतिक विविधतालाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
४. त्यस्तो विज्ञापन निर्माणमा एकरूपता कायम गरिनेछ ।
५. मन्त्रालयले विज्ञापन निर्माणमा संपरीक्षण समितिको सिफारिशलाई आधार बनाउनेछ ।
६. लोक कल्याणकारी विज्ञापन निर्माण सम्बन्धी सबै कार्य सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयले गर्नेछ ।

(९) लोक कल्याणकारी विज्ञापन प्रसारणको मिति, समय तथा आबृत्ती

१. प्रसारण संस्थाले संपरीक्षण समितिको निर्णयानुसार लोक कल्याणकारी विज्ञापनको लागि विशेष प्राईम, प्राईम तथा साधारण समय छुट्टयाउनु पर्नेछ ।
२. प्रसारण संस्थाले लोक कल्याणकारी विज्ञापन वर्गीकरणको आधारमा दैनिक कति पटक, कुन समयमा के प्रसारण गर्ने भन्ने सम्बन्धमा समितिले निर्धारण गरे बमोजिम गर्नुपर्नेछ ।
३. काठमाडौं उपत्यका र काठमाडौं उपत्यका बाहिरका विद्युतीय सञ्चार माध्यमहरूलाई विज्ञापन सामग्री दिने, प्रसारण विवरण लिने तथा भुक्तानी गर्ने व्यवस्था अलग अलग गर्न सकिनेछ ।
४. संपरीक्षण समितिको निर्देशन प्रसारण संस्थाले अनिवार्य रूपमा पालना गर्नु पर्नेछ ।
५. मन्त्रालयलाई विज्ञापन प्रसारणको समयको पूर्व जानकारी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(१०) **विशेषज्ञको सहयोग** : विद्युतीय सञ्चार माध्यमको प्राविधिक मूल्यांकनका लागि समितिले विशेषज्ञको सहयोग लिन सक्नेछ ।

(११) **प्रतिवेदन पेश**: प्रसारण संपरीक्षण समितिले विद्युतीय आमसञ्चार माध्यमको वर्गीकरण तथा लोक कल्याणकारी विज्ञापनको निर्माण तथा प्रसारणको विस्तृत विवरण सहितको प्रतिवेदन अर्धवार्षिक रुपमा मन्त्रालयमा समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(१२) **सूचना प्रकाशन तथा फारम भर्ने** :

१. लोक कल्याणकारी विज्ञापन वितरणका लागि न्यूनतम ३५ दिनको समयवधि दिई रेडियो तथा टेलिभिजनबाट सूचना प्रसारण गर्नु पर्नेछ ।
२. प्रसारण संस्थाहरुले लोक कल्याणकारी विज्ञापनको रकम प्राप्त गर्न अनूसूची १ मा तोकिए बमोजिमको प्रसारण संपरीक्षण फाराम तोकिएको म्यादभित्र भरेको हुनुपर्नेछ ।
३. दर्ता शुल्कको २५ प्रतिशत विलम्बशुल्क थप बुझाई थप सात दिन म्याद उपलब्ध हुनेछ ।

(१३) **दर्ता शुल्क** :

१. वर्गीकरणमा सहभागी हुने विद्युतीय आमसञ्चार माध्यमले प्रत्येक वर्षका लागि वर्गीकरणको फारामसाथ देहाय बमोजिमको दर्ता शुल्क बुझाउनु पर्नेछ ।
(क) टेलिभिजनको लागि रु. १०००।- (एक हजार मात्र),
(ख) रेडियो एफ.एम. तर्फ रु. ५००।- (पाँचसय मात्र) ।
२. वर्गीकरण फाराम रु. १००।- (एक सय) शुल्क तिरी मन्त्रालयको लेखा शाखाबाट प्राप्त गर्न सकिनेछ । यसको अलवा मन्त्रालयको वेबसाइटबाट डाउनलोड गरी फर्म भरी शुल्क सहित बुझाउन सकिने छ ।
३. प्रसारण संस्थाहरुले वर्गीकरणको फाराम दर्ता मन्त्रालय वा सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयको संयन्त्रमा नगद तिरेको रसिद संलग्न गरी दर्ता गराउनु पर्नेछ । यस बाहेक नेपाल सरकारको राजस्व खातामा रकम जम्मा गरेको भौचर वा मन्त्रालयको नाममा खिचिएको बैक ड्राफ्ट संलग्न गरी कुरियरबाट र भौचर स्क्यान गरी मन्त्रालयको इमेल ठेगानाबाट पनि फर्म भरेर दर्ता गराउन सकिनेछ ।

(१४) **बजेट वाँडफाँड प्रक्रिया**

१. विज्ञापन निर्माण र प्रसारण खर्च तथा प्रशासनिक खर्च (भत्ता, अनुगमन र खाजा ई.) विद्युतीय सञ्चार माध्यमहरुका लागि विनियोजित बजेटबाट विज्ञापन निर्माण तथा प्रशासनिक खर्च (अनलाइनसमेत) का लागि १२ प्रतिशत, विज्ञापन प्रसारणका लागि ८८ प्रतिशत विभाजन गरिनेछ ।
२. लोक कल्याणकारी विज्ञापनको सहयोग वितरणको लागि विद्युतीय सञ्चार माध्यमहरुको अभिलेख तयार गरिनेछ ।
३. विद्युतीय सञ्चार माध्यमहरुको वर्गीकरण भई सकेपछि अभिलेखको आधारमा कुन प्रसारण संस्थालाई कुन सामग्री कति उपलब्ध गराउने भन्ने विषय समितिले समय समयमा निर्धारण गर्नेछ ।
४. बुँदा १ बमोजिमको प्रसारणका लागि छुट्याइएको रकमलाई १०० मानी सो को ३४ प्रतिशत टेलिभिजन र ६६ प्रतिशत रेडियोतर्फ वाँडफाँड गरिनेछ । यो वाँडफाँड आ. व. २०६६/६७ का लागि मात्र हुनेछ । अन्य वर्षका लागि संपरीक्षण समितिले सिफारिस गरे अनुरूप हुनेछ ।
५. रेडियो तथा टेलिभिजनका लागि छुट्याइएको रकम मध्ये कुनै संस्थाले कति प्राप्त गर्नेछ, भन्ने विषयको टुङ्गो समितिले गर्नेछ ।

(१५) **वैठक तथा वैठक भत्ता**

१. समितिको वैठक आवश्यकता अनुरूप बस्नेछ ।
२. समितिको वैठक वसेको दिन पदाधिकारी तथा आमन्त्रितलाई वैठक भत्ता रु. १००० प्रदान गरिनेछ ।

(१६) प्रतिनिधि संस्थाको परिचालन

१. रेडियो, एफ.एम. रेडियो तथा टेलिभिजनका प्रतिनिधि संस्थाहरूसँग समितिको निर्णय बमोजिम ती संस्थासँग सम्झौता गरी लोक कल्याणकारी विज्ञापनको रकम एकमुष्ट रूपमा प्रदान गर्न सकिनेछ ।

(१७) विविध

१. प्रमाणपत्र दिने व्यवस्था : वर्गीकरणमा परेका प्रसारण संस्थाहरूलाई मन्त्रालयबाट प्रमाणपत्र दिइनेछ । संपरीक्षण फारम भर्दा अघिल्लो वर्षको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि अनिवार्य रूपमा पेश गर्नुपर्नेछ ।
२. प्रसारणको सामग्री मिति र समय : समितिको सिफारिस अनुरूप वर्गीकृत भई सकेपछि त्यस्ता प्रसारण संस्थाहरूलाई समितिको निर्णय र निर्देशन बमोजिम प्रेस तथा सूचना समन्वय शाखाले प्रसारण गर्ने विज्ञापन तथा प्रसारणको मिति, समय र आवृत्ति तालिका उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
३. नियमित प्रसारणमा आएको एकवर्ष पुगेपछि मात्र कुनै पनि प्रसारण संस्था लोक कल्याणकारी विज्ञापनको लागि योग्य हुनेछ र आगामी वर्ष विनियोजन हुने लोक कल्याणकारी विज्ञापनको रकम बाँडफाँडमा सहभागी हुन पाउनेछ ।
४. दुर्गम जिल्लामा नियमित सञ्चालन हुने रेडियो, एफ.एम. रेडियोहरूले अन्यत्र सञ्चालन भएका सोही श्रेणीका एफ.एम. रेडियोहरूले पाएको सुविधाको २५ प्रतिशत थप रकम प्राप्त गर्नेछन् ।
५. श्रमजीवी पत्रकार कल्याण कोष
 - (१) प्रत्येक प्रसारण संस्थाले श्रमजीवी पत्रकार संम्वन्धी ऐन, २०५१ र नियमावली २०६४ बमोजिम श्रमजीवी पत्रकार कल्याण कोषको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
 - (२) न्यूनतम पारिश्रमिक निर्धारण समितिको सिफारिसमा नेपाल सरकारले तोकेको न्यूनतम पारिश्रमिक कार्यान्वयन गरेको हुनुपर्नेछ र कल्याणकोषमा दाखिला गरेको प्रमाण प्रसारण संपरीक्षण समितिमा पेश गर्नुपर्नेछ ।
६. भुक्तानी : (१) प्रसारण संस्थाले विज्ञापन प्रसारण भएको प्रमाण सहित आवेदन दिएको दुई महिना भित्र लोक कल्याणकारी विज्ञापन प्रसारणको रकमको भुक्तानी मन्त्रालयको लेखा शाखाबाट दिइनेछ ।
 - (२) लोक कल्याणकारी विज्ञापन प्रसारणको प्रमाण सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय वा अन्तर्गतका निकायहरूबाट सम्पादन गरिने कार्यहरूको प्रभावकारिता अभिवृद्धि एवं कार्य सरलीकरण निर्देशिका, २०६६ को दफा ५ बमोजिम गठित स्थानीय समन्वय समितिको सिफारिश साथ पेश गर्नुपर्नेछ ।
 - (३) विद्युतीय सञ्चार माध्यमहरूले श्रमजीवी पत्रकार र कर्मचारीहरूको नामावली एवं उनीहरूलाई भुक्तानी गरेको तलव लगायतका विवरण लोक कल्याणकारी विज्ञापन प्राप्त गर्न भरिने संपरीक्षण फारम साथ पेश गर्नुपर्नेछ ।

१८. वाधा अडकाउ फुकाउ : मापदण्ड कार्यान्वयन गर्दा केही अप्ठ्यारो पर्न गएमा सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयले त्यस्ता वाधा अडकाउ फुकाउन आवश्यक व्यवस्था गर्नसक्नेछ ।

अनुसूची १

विद्युतीय आमसञ्चार माध्यमहरूलाई वितरण गरिने लोक कल्याणकारी विज्ञापन वितरणको मापदण्ड निर्देशिका –२०६६
(विद्युतीय सञ्चार माध्यमहरूको लोककल्याणकारी विज्ञापन प्रसारणका लागि दर्ता फारम) ।

(१) प्रसारण संस्थाको नाम:

(२) ठेगाना:

(३) सञ्चालन भएको स्थान:

(४) सञ्चालक वा सञ्चालक समितिका पदाधिकारीहरूको नाम:

(क)

(ख)

(ग)

(घ)

(ङ)

(च)

(छ)

(ज)

(५) प्रसारण संस्थाको क्षमता:

(६) प्रसारण समय:

(७) प्रसारण प्रकृति:

(८) पालना गर्नुपर्ने शर्तहरू:

लोक कल्याणकारी विज्ञापन प्राप्त गर्नको लागि विद्युतीय आमसञ्चार माध्यमहरूले देहायका शर्तहरू पुरा गरेको हुनुपर्नेछ ।

(क) नेपालको संविधान र प्रचलित कानूनहरूको पालना गरेको,

(ख) प्रत्येक वर्ष नवीकरण भएको,

(ग) आयकर PAN नम्बर र कर भुक्तानीको प्रमाण पेश गरेको,

(घ) लेखा परीक्षण प्रतिवेदन समावेश गरेको,

(ङ) श्रमजीवि पत्रकार सम्बन्धी ऐन र नियम (श्रमजीवि पत्रकार र कर्मचारी तथा उनीहरूलाई भुक्तानी गरेको तलव विवरण) पालना गरेको,

(च) आचार संहिता पालना गरेको,

(छ) तीस प्रतिशत भन्दा बढी कार्यक्रमहरू रिले प्रसारण नगरेको,

(ज) टेलिभिजनको हकमा इजाजत अनुसार टेरिस्टेरियल तथा स्याटलाइटवाट प्रसारण भएको,

(ट) ३६५ दिनमा कम्तिमा पनि ३३० दिन नियमित प्रसारण भएको,

(ठ) प्रत्येक दिन कम्तिमा पनि १० घण्टा प्रसारण भएको

(ड) विज्ञापनको समय कार्यक्रमको एकतिहाई भन्दा बढी हुन हुनेछैन र

(ढ) नियमित प्रसारण भएको एक वर्ष पुगेको हुनुपर्नेछ ।

(ण) दर्ताका लागि वर्गीकरण फारमको रु. १०० सहित रेडियोको हकमा दर्ता शुल्क रु. ५०० र टेलिभिजनको हकमा रु. १००० दर्ता शुल्क बुझाउनु पर्नेछ ।

(९) संलग्न कागजपत्रहरु:

१.

२.

३.

४.

५.

६.

७.

(१० अन्य:

हस्ताक्षर

नाम:

पद:

ठेगाना:

फोन नं:

फयाक्स:

ईमेल:

संस्थाको छाप

मिति: